

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd, 1908. október 13.

212. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház 1. emelet.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . . . 24 kor. Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. Egy hónapra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Bosznia közigazdasága.

Boszniában a török birtokosok alatt máig is fönnáll a jobbágyrendszer, *kmetluk*, bár van szabad birtok, begluk is elég. A kmet, a jobbágy köteles a termés egyharmadát beszolgáltatni a földesurnak, aki gyümölcsözetlenül halmozza föl pénzt. A helyzet tehát az, hogy a gazdag nem törődik semmivel, halmozza a pénzt, a szegény pedig és ez a tulnyomó rész, kevés intelligenciája, rossz dolgos.

Kállay Béni ezen a nagy bajon telepítéssel akart segíteni, még pedig azt szerette volna, ha a *magyarországi kivándorlást Bosznia felé terelik*. Csakhogy ezt leginkább az akkori magyar kormányok akadályozták meg. Pedig ennek nagy haszna világos. Először a magyar kivándorló ugyszólván a szemünk előtt maradt volna, másodsor pedig Bosznia kapott volna jóra való emberanyagot, akiktől a benszülöttek is könnyen tanultak volna.

Az összes telepések között, akik szászok, veszfálieiak, hollandusok, poroszok, *bácskai svábok és magyarok*, leginkább a *Tolnamegyéből, Sándoregyházából és Pozsega megyéből, Szlavóniából* a banjalukai kerületbe került magyar telepések váltak be legjobban.

A telepítés igen kedvező feltételek mellett történt. A telepes, aki kimutatta, hogy büntetlen multu és családonkint legalább 1200 korona készpénze van, kapott 12—13 hektár, vagyis 25—28 magyar hold irtványföldet, a melyért három évig semmit sem kellett fizetni és ha jól viselte magát és megfelelően gazdálkodott, a letelepedéstől számított tíz év múlva a birtokot telekkönnyvileg nevére írva ingyen kapta.

A lakáshoz és gazdasági épülethez szükséges faanyagot a telepes ingyen kapta a kincstári erdőségektől. Templom és iskolaépítését fa- és pénzadományokkal segítette a kormány. Magyar telepcsalád hét év előtt összesen 88 volt Prujavorban, míg a többi telepes család 400 volt. Az összes 487 család 2611 tagja három telepen 3777 hektár területen gazdálkodott.

Az új korszakban is elsősorban a mezőgazdaságnak, az egész gazdasági élet alapjainak javítására kell törekedni. Mindenesetre a *kmetluk*, a *jobbágyrendszer megszüntetése* első gondja lesz az új érának. Ha a kmet szabadember lesz és teljesen magának gazdálkodhatik, valószínűleg másképp, jobban fog dolgozni, mint eddig. Azt hiszem, egy kis földtehermentesítés árán nem is lesz nehéz rövid időn keresztül vinni a dolgot, bár mohamedánokkal lévén dolgunk, nem egészen oly egyszerű volt nálunk.

Ami az ipart és kereskedelmet illeti, ott Magyarország, fájdalom, eddig nagyon alárendelt szerepet játszott és elég könnyelműen átengedte az elsőbbséget Ausztriának, sőt Ma-

gyarország bevétele lassan, de állandóan csökken. A bosnyák kormány épp most tette közzé a kimutatást Bosznia és Hercegovina külső kereskedelméről, melyet tegnapelőtti számunkban közöltünk s mely arról a szomorú tényről tesz tanuságot, hogy Magyarország bevétele Boszniába alig 32%-ot tesz ki s az utóbbi években állandóan fogy.

Egypár évvel ezelőtt a *Magyar Kereskedelmi csarnok* tanulmányi kirándulást rendezett, hogy személyes érintkezés által szorosabbra fűzze a köteléket a Miljacska és Narenta vidékének kereskedelmi világával. Szomorú, hogy az akkor kedvezőnek ígérkezett összeköttetés annyira meggyöngült és a magyar kénytelen meghátrálni az osztrákok elől. A magyar pénzüzeteket is éri az a vád, hogy részben ők is okai ennek a csökkenésnek, mert ha a magyar pénzüzetek fiókokat nyitottak volna legalább Szerajevóban és Mosztárban, ez nagy támasztéka lett volna a magyar kereskedelemnek, de a magyar vállalkozásnak. Akkor az ipartelepések és egyéb vállalkozások nagy része is magyar kézbe került volna, ez által is megvetve ott lenn a magyarság létét. Az igazi hódítás a gazdasági, ennek nyomában jár a nemzeti és politikai. Hajdan ez másként volt, de ma így van a világ sora.

A gazdasági terjeszkedésnél természetesen tekintetbe kell venni a tényleges állapotot és első sorban a lakosságot. A városi elem Szerajevóban a törökön kívül szerb, spanyol, horvát és a magyar nemzetiség. Szerb nem sok van ugyan, de vagyonos, vállalkozó szellemű kereskedő, szinte kapzsi, amelltt szeret uraskodni és könnyűvérű.

A spanyol részben igen gazdag, részben középvagyonu, harmadrészben pedig szegény. A spanyol is szeret uraskodni, de nem könnyelmű, mint a szerb; amelltt nagyon dolgos, jó kereskedő. A horvát mesterember, többnyire bennszülött. A török uralom idején el lévén nyomva, nem nagyon prosperálhatott, de újabban kezd zöld ágra vergődni. A magyar a megszállás óta vándorol be; többnyire kereskedő, hivatalnok, kisebb részben iparos. A vendéglős, pincér jóformán mindenütt magyar, úgy hogy a magyar szóval jól-rosszul meg lehet járni egész Boszniát.

A nagykereskedők, spanyolok, Szerajevóban nem olyanok, amint nálunk. Hiában keresnénk nagy posztó- vagy vásznereskedőt. A nagykereskedő nem egyéb, mint nagyobb szabású szatócs, vagy vidéki városbeli nagyobb üzlet, ahol sőt, cukrot, pántlikát, gyarmatárut, posztót, üveget, vásznat, női ruhaszövetet stb. lehet vásárolni.

Ez a vegyeskereskedés teszi kissé nehézkessé az összeköttetést, de a személyes érintkezés legyőzheti ezt a nehézséget is. Mosztár-

ban egészen mások a viszonyok. Bár keletesebb a színe, mint Szerajevóé, mégis megéri a tenger közelsége, vagyis a hajdani olasz befolyás. A minaretek művészi köfaragással ékeskednek, a keresztény asszonyok hajviselete egészen olaszos.

A gazdag kereskedők itt mohamedánok, akik azonban megértették az idők jelét, amennyiben a rendes kereskedésen kívül építkezési vállalkozással is foglalkoznak. Építenek gyönyörű modern nyaralókat, s azután bérbeadják a bevándoroltaknak. Az ipar, nem szólva a leginkább osztrákok kezén levő nagy iparvállalatokról, nagyon lassan fejlődik Boszniában.

Szerajevóban van az állami műipariskola, ahol föllevenítették a régi technikát és igen szép munkákat készítenek. Különös azonban, hogy a mohamedán növendék mind kikerült az iskolából, bár ingyen kapja a jó szerszámot nem tud oly szépen és szolidan dolgozni.

A közlekedés, bár keskeny vágányu a vasut, kitűnő. Remélhető azonban, hogy most már át fogják alakítani a vasutat rendes vágányuvá, ami természetesen nagy idő- munka- és költségmegtakarítással fog járni a szállításhoz.

Az országutak kitűnőek. A tengerrel Metkovicson és a gabelai vasut megnyitásával Gravezán át van összeköttetésben. A fakivitel azóta leginkább a gravozai kikötőből történik.

Látnivaló, hogy Bosznia-Hercegovina gazdasága nemcsak, hogy fejlődőképes, de hivatala is van arra, hogy szerepe legyen a monarchia, de különösen Magyarország gazdaságában.

A Magyar Osztrák Bank valószínűleg már legközelebb fiókot nyit Szerajevóban, esetleg Mosztárban is. A magyar pénzüzeteken a sor, hogy amit eddig elmulasztottak, azt tegyék meg meg most, menjenek le Miljacska és Narenta partjára, szervezzék és támogassák ott a magyar ipart, a magyar kereskedelmet és a magyar vállalkozást.

A belgrádi konakból.

Egy hírnök: (Jő és pihegve szól.) Péter Karagyorgyovics! Boszniát elvesztettük. Az osztrák-magyar monarchia csendes ultimót csinált. Mialatt mi a dísznóinkat gyanutlanul ettük eredeti makkal, drága makkal, Szófiában bementék a proklamációt.

Péter: (Rettentő haraggal a főudvarmesterhez.) A koronámat!

A főudvarmester: Micsoda koronát? Még nekem jár elsejétől háromötven.

Péter: Huszonötöt fogsz kapni gazember. A királyi koronámat kérem. Elmegyek Bécsbe, elmegyek Pétervárra. Majd meglátom, hogy ki merészel a berlini szerződés ellenére renonszot adni. Hol a trónörökös?

A főudvarmester: Lenn van az Amorcics-kávéházban, a kaszirnőnél. Éppen az imént telefonált, hogy ha felséged nem küld neki pénzt, nem tud eljönni, mert a főpincér szemmel tartja.

Péter: Hol a hadügyminiszter?

A főudvarmester: A verékkarral dominózik az arzenálban.

Péter: Szörnyűség. A nép már tombol az utcán. Követeli a háborút. Szólaitsd meg az ágyukat. Jöjjön azonnal a hadügyminiszter. Egész seregünket Boszniába visszük... De éppen itt jön a hadügyminiszter... Itt vagy te mákvirág? Szófiát kihuziák alólunk és te dominózol, ahelyett, hogy mozgósítanál?

A hadügyminiszter: (Csüggedten belép). Hát mit csináljak? Mit mozgósítsak? A tüzersegnél nincsenek lovak, de az még nem baj. De nincsenek ágyuk sem. Mikor legutóbb elvesztettél egy hírszöveget, azt a kevés ágyut, ami még volt, eladtak egy rézöntőnek. Golyóink volnának, de még nem tudtuk kiváltani a vámnál. A hadsereg nincs itthon. Öt katona szabadságon van, egy beteg, három sztrájkol.

Péter: Szörnyűség. De csak nem nézhetjük összetett kézzel, hogy elveszik tőlünk Boszniát. Itt valamit tenni kell... Be kell törni Boszniába.

A hadügyminiszter: Sokkal jobb volna ha máshová törnénk be. Teszem azt az angol bankba. Vagy mondok én neked mást. Erődj fel Budapestre. Zenésítsd meg magadat. Talán előadnak valamelyik operettszínházban. Látod, ez volna még egy jó üzlet. De háborút?! Ki üzen ma háborút?

Péter: (Nagy tetszéssel.) Jól van. Hagyjatok gondolkodni... De te mindenesetre mozgósíts.

A hadügyminiszter: Helyes. Mozdósítok. Megyek vissza az arzenálba. (Visszamegy a dominópártihoz.)

UJDONSÁGOK.

— **Rappresentanza ülése.** A városi képviselőtestület pénteken este az ügyek nagy halmaza miatt ülést ma este 6 órakor folytatja.

— **A Daloskör közgyűlése.** A „Fiumei Magyar Daloskör” szombaton este tartotta rendes évi közgyűlését, úgy a partoló, mint a működő tagok nagyszámu jelenlétével.

Az elnök, Donáth Imre miniszteri osztálytanácsos, örömmel üdvözölte a nagy számban megjelent tagokat s lelkes szavakkal nyitotta meg a gyűlést. Miután a titkár megtette jelentését, a pénztáros beszámolt az egyesület anyagi állapotáról, miközben az anyagiak mikénti biztosításáról s gyarapításáról tett ajánlatot, mit a jelenlevő tagok általános helyesléssel elfogadtak.

Azután a tisztikar és választmány választására került a sor, amely — miután a kör teljes bizalmának örvend — egyhangulag újra megválasztott.

Elnök lett tehát ismét Donáth Imre miniszteri osztálytanácsos, alelnök Hesz Ferenc, titkár Kőzegfalvi Flóris, karnagy Völgyi László, pénztáros Békei Ignác, gazda Bató László, zászlótartó Benedikt Nándor.

Választmányi tagok lettek:

a) működők

Diamant Miksa, Henrik Alfréd, Joannits Tivadar, Lendvai Dezső, Lágel Frigyes, Wagner Károly.

b) pártolók

Balás Gyula, Balás Simon, Kell Rikárd, Serafin Aurel, Steiner Károly Zielinsky Ferenc. Egyéb elintézni való ügy nem lévén, elnök lelkes szavakkal felkérte úgy a pártoló, mint a működő tagokat, hogy szolgálják e kör ügyét a társadalomban is és hirdessék, hogy e kör otthona a magyar dalnak, amelynek ápolása és terjesztése a főcélja. A felvétel nem jár nehézséggel és nagy anyagi áldozattal. A működő tagok nem fizetnek díjat, a pártolók 6 koronát egy évre.

— **Megállapodás a vasárnapi munkaszünetről.** A kereskedelemügyi minisztérium a vasárnapi munkaszünet érdekében tartott tanácskozás folytatásaként szombaton a munkaadók és alkalmazottak 8—8 tagból álló szűkebb bizottsága több órán át tanácskozott Sztéryny József államtitkár elnöklésével.

A bizottságnak mindkét fél érdekeinek figyelembe vételével, sikerült a vasárnapi munkaszünet kérdésében a következő megállapodásra jutni.

A pénzügyi tisztviselőknek és általában az oly irodai alkalmazottaknak, akik nincsenek folytonos üzemi ipari vállalatokban alkalmazva, 36 órás munkaszünet biztosítandó, kivéve az évi lejáró és záró-számadások elkészítésére rendelt egy vasárnapot. A nagy kereskedelmi vállalatoknál az alkalmazottaknak az ország egész területén 34 órai szünet nyújtandó. A detail kereskedés tekintetében Budapest székesfőváros területén a papi fogyasztás tárgyát képező élelmickek árusításával foglalkozó üzletek alkalmazottainak szombaton este 9 órától hétfő reggel 7 óráig terjedő 34 órás munkaszünet biztosítandó.

Az élelmickek árusításával foglalkozó üzletek alkalmazottai Budapest székesfőváros területén szombaton este 9 órától hétfő reggel 6 óráig élveznek munkaszünetet, vasárnap reggel 6 órától délelőtt 10 óráig terjedő 4 órai megszakítás kivételével, mely munkáért azonban minden egyes alkalmazottnak felváltva minden második vasárnapon, illetve szombaton este 9 órától hétfő reggel 6 óráig terjedő megszakítás nélküli 23 órás munkaszünet nyújtandó.

Az ötezernél kevesebb lakost számláló községekben és városokban az üzletek tekinteténélkül az eladásra kerülő áru-ra, vasárnap reggel 6 órától délelőtt 11 óráig lehetnek nyitva. A munkaszüneti napokon is mulhatatlanul fentartandó gyári üzemeknél a munkaadó alkalmazottainak vagy minden második vasárnapon egy teljes munkaszüneti napot, vagy minden két héten egy teljes hétköznapi szünetnapot, illetve két hétköznapi félnapot köteles pihenőül engedni.

— **A külügyminiszter és a kereskedelmi hírszolgálat.** A delegáció zöld költségvetési érdekeiben böngészve, találjuk a következő érdekességet:

A külügyminisztériumnak az a szándéka, hogy a kereskedelem terén kifejtett konzuli működés eredményesebbé tétele végett a kereskedelem gyakorlati fejlesztésére alapos kereskedelmi képzéssel bíró elemeket foglalkoztasson a konzuli szolgálatban. Ezen a meglevő konzuli szervezetbe megfelelően beillesztendő és különösen gondval kiválasztandó segédek, akiknek, mint a többi hivatalnokoknak, az illető konzuli hivatali főnök vezetése alatt kell majd működniük, első sorban arra lesznek hivatva, hogy a konzuli hatóságoknak a kivétel fejlesztésére irányuló tevékenységét a gyakorlat mezejére tereljék, jobban mint az eddig lehető volt és hogy a szakismereteiket külkereskedelmünk oltalma tekintetében is eredménynyel érvényesítsék.

A külügyminisztérium azt hiszi, hogy ily kereskedelmi képzettségű és a monarchia gazdasági viszonyait tökéletesen ismerő közegek alkalmazásával konzuli szolgálatunkat oly hasznos szervevel fogja szaporítani, amelynek működése alkalmas lesz a hazai érdekelt körökben táplált kívánalmak kielégítése. Ami a kereskedelmi hivatalnokok alkalmaztatásának módját illeti, a külügyminisztérium az első sorba tekintetbe jövő konzuli hivatalokhoz egyelőre korlátozott számban szándékozik alkalmasnak látszó jelöltek megfelelő tiszteletdíj mellett beosztani, véglegesítésüket pedig megfelelő próbaszolgálatról függővé tenni.

A külügyminisztérium a kereskedelmi közegek tiszteletdíja címén egyelőre ötvezer K hitel engedélyezését kéri, mely összeg később az esetről-esetre rendszeresített állásokkal összekötött illetmények fedezésére lesz fordítandó. E kereskedelmi konzuli hivatalnokok alkalmazásától függetlenül fogjuk megvalósítani azt az ugyancsak a legutóbbi expozéban megpendített tervet, hogy a konzuli hivatalok mellé az illető hivatali kerületekben lakó nevesebb kereskedők sorából állandó kereskedelmi tanácsadók rendeltessenek. Ezzel egyelőre semmi költség sem lesz összekötve.

— **Az Adria hajói.** Az Adria hajóinak forgalmáról a következő távirati jelentéseket teszik közzé:

Az „Adria” az északafrikai vonalon Malagában rakományt vesz fel a visszatérő utra; az „Andrássy” Genuában rakodik Marseille és Spanyolország részére (A-vonal); az „Arad” e hónap 8-ika óta Fiumében rakodik Rotterdam és Antwerpen részére; az „Árpád” Genuában

rakodik a B.-vonali visszatérő utra; a „Balaton” e hónap 5-ike óta kirak Velencében; a „Báró Fejérvary” e hónap 4-én elindult Rio de Janeiroból Maltába, Triesztbe és Fiuméba; a „Baross” e hónap 6-án Antwerpenből Messinába, Triesztbe és Fiuméba indult; a „Báthori” e hónap 7-ike óta kirakásokat végez Fiumében; a „Báró Kemény” fiumé—roueni útján e hónap 7-én elhaladt Gibraltár mellett; a „Buda II.” szeptember 30-ika óta Sántosban rakományt vesz fel Trieszt és Fiume részére; a „Carola” napi járatait végzi Malta és Szirakuza között; a „Deák” fiumé—sfax—roueni útján e hónap 9-én köszöntet vett fel Maltában; a „Duna” e hónap 2-án Antwerpenből Velencébe és Fiuméba indult; a „Jókai” Fiuméből Braziliába menet e hónap 3-án elhaladt Gibraltár mellett; a „Kálmán király” e hónap 3-án Tuniszból Bordeauxba indult; a „Kassa” Spanyolországból jövet Messinában rakodik hazafelé (A-vonal); a „Kolozsvar” e hónap 7-ike óta Fiumében rakodik London részére; a Lederer Sándor” Fiumében rakodik a marseille—spanyolországi utra (A-vonal); a „Matlekovits” e hónap 8-ika óta kirakodási műveleteket végez Antwerpenben; a „Mátyás király” Marseilleban rakodik hazafelé (A-vonal); a „Nagy Lajos” e hónap 8-án elindult Messinából Almeria és Glasgow felé; a „Rákóczi” Cataniában rakodik Marseille és Spanyolország számára (A-vonal); a „Stefánia” bordeaux—ancona—fiumei útján e hónap 7-én haladt el Gibraltár mellett; a „Szápary” Triesztben rakodik Marseille részére (B-vonal); a „Széchenyi” Fiumében vesz fel rakományt Tunisz, Bordeaux és Rouen számára; a „Szeged” e hó 6-ika óta Fiumében rakodik Palermo, Sfax és Rouen részére; a „Széll Kálmán” e hónap 6-án elindult Messinából Rotterdamba és Antwerpenbe; a „Szent István” szeptember 28-án hajótörést szenvedett Ramsay szigeténél Angliában; a „Szent László” e hónap 8-án elindult Caaniából Bari és Fiume felé (B-vonal); a „Tibor” e hónap 6-ika óta kirakodást végez Londonban; a „Liza” Nápolyban rakodik Marseille számára (B-vonal); a „Zichy” e hónap 5-én Havreből Glasgowba indult; a „Zrinyi” e hónap 7-ike óta Triesztben rakodik Marseille és a spanyol kikötők részére (A-vonal).

— **A horvát iskolahajó.** A bukkari-i horvát hajós-iskola új iskolahajója a Vila Velebia a kieli Howald-hajógyárban készült. A schooner-rendszerű hajó vitorlás és gőzerőre van berendezve, első árbocát teljesen, a második árbocot pedig csak részben szerelték föl. A bukkari-i horvát Nautika növendékei tehát az iskolában elsajátított elméleti anyagot saját hajójukon egészíthetik ki gyakorlati tapasztalatokkal. A horvátok jöllehet megelőzték a magyarokat, mert előbb vásároltak iskolahajót, nem oldották meg teljesen a kérdést. A tengerészeti szakiskoláknak ugyanis az a céljuk az iskolahajóval, hogy végzett növendékeiket az idegen államok vitorláhajóin teljesítendő szolgálatról, az azokon való nehéz viszonyoktól megkíméljék s az elméleti oktatást, amelyet az iskolában kapnak, az iskola felügyelete alatt bővítsék ki gyakorlati tudással. E célból tehát a Norddeutscher Lloyd, a Hamburg-Amerika Linie példájára olyan nagyobb arányú vitorlás hajót tartanak, amely rendes kereskedelmi szolgálatot teljesít. A „Vila Velebia” ilyen szolgálatra nem alkalmas, de arra mindenesetre jó, hogy a horvát tengerész-növendékek helyzetét bizonyos fokig megkönnyítse.

— **A kikötőből. Október 12.** Érkezett: „Szent László” magyar gőzös Marseilléből 2000 zsák szentjánoskenyérrel, 100 hordó olajjal, 400 láda narancssal, 1000 zsák kénnel, 600 drb. lávakövel és 50 bárl bõrrel.

— **Fiume—rovignoi hajójárat.** F. évi október hó 15-től kezdve a Fiume—rovignoi járatu hajó Fiuméből minden csütörtökön d. u. 9 órakor és visszajövetkor Rovignóból minden pénteken d. u. 7 órakor fog indulni.

— **Az iskolaszék ülése.** Az iskolaszéknek tegnapi este tervezett ülése a tagok meg nem jelenése miatt elmaradt.

— **Guerra gyermektársulata a Fenicseben.** Guerra tanárnak ismételen Fiumében járt gyermekoperatársulata kedden este kezd meg néhány napra tervezett vendégszerplését a Fenicse szinkörben. Első estén „Lammermor Lucia” kerül színpadra.

A gyermektársulat egyenesen Pozsonyból jött ide, ahol igen rossz anyagi sikerrel végződött vendégszerplésük.

— **Fiume—abbáziai és Abbázia—fiu-
mei omnibuszvonala.** A Magyar-horvát ten-
geri gőzhajózási rt. közli, hogy f. hó 17-től az
„Istriano” gőzös a következőképen fog közle-
kedni.

Indulás Fiuméből Abbáziába mindennap
d. e. 9.30, 11.30, és d. u. 1.30 és 4.30 óra-
kor.

Abbáziából Fiuméba d. e. 10.30 és d. u.
12.30, 2.30 és 5.30 órákor.

— **Razzia Susákon és a Deltán.** A
susági rendőrség szombatnapra virra-
dóra éjjel razziat tartott Susákon és a Deltán
és több mint 20 közveszélyes egyént tartóztat-
ott le különösen a Brajdicán és a Deltán.

Távirat ◀▶ Telefon.

Bosnyák küldöttség a királynál.

BUDAPEST, okt. 12. A király ma dél-
előtt fogadta a bosnyák küldöttséget Mandics
Miklós szerajevói polgármester vezetése alatt.
A polgármester a bosnyákok hódolatát fejezte
ki az uralkodónak s megköszönte az annexiót.
A király a következőképen válaszolt:

„Loyális érületük kifejezését köszönöm s
biztosítom önöket, hogy nemzetük jólétét és
fejlődését szívemen viselem. Kö öljék küldöik-
kel hogy úgy magam mint kormányaim részér-
ől minden tekintetben ugyanazon gondosság-
ban és figyelemben fognak mindenkor része-
sülni, amelyet monarkiam többi népei élvez-
nek.”

A király szavait a küldöttség leikes zsi-
viókkal fogadta. Öfelsége ezután szívélyes
megszólítással tüntette ki a küldöttség minden
egy tagját.

A szerb skupstina ülése.

BELGRAD, okt. 11. A skupstina folytató-
lagos titkos ülésében Milovanovics külügy-
miniszter három órán át beszél a külügyi hely-
zetről. Azután egy óra hosszat beszélt Stepa-
novics hadügyminiszter, kinek beszéde után
megkezdődött a miniszterek kijelentései felől a
vita.

A titkos ülés 9 órákor ért véget. Az ülés
alatt nemcsak a karzatról volt eltávolítva a
közönség, hanem a teremzők sem tartózkod-
hattak a teremben és a lezárt teremajtók
előtt rendőrök álltak. Az ülés lefolyásáról sem-
mi sem szivárgott ki, csak annyit tudnak, hogy
a tanácskozást folytatják mivel sok szónok van
még feliratkozva.

A skupstina épülete előtt állandóan nagy
tömeg áll. A hangulat határozottan harcias.
Háboru esélyeit tárgyalják. Abban mindenki
meggyezik, hogy az osztrák-magyar csapatok
rögtön megszállják a zimony—belgrádi hidat
s hogy Belgrád rögtön az ellenség kezére jut-
na. A kormány székhelye tehát Nisch vagy
Kragujevac volna háboru alatt. Egyes had-
testeknek teljes önállóságot hagynának, hogy
leveretésük esetén is folytathassák a gnerilla-
harcot az ország területén és Boszniában.

**A belgrádi utca. A trónörökös
izgat.**

BELGRÁD, okt. 12. Ma is lármás tünte-
tések folynak le az utcán, de már a mérvadó
körökben mindenütt hódít a remény, hogy
nem lesz háboru. A néptömeg ismételen tüntet-
tetett a királyi palota előtt, mire s trónörökös
megjelent a palota erkélyén s a szívélyes óvá-
ciót megköszönve kijelentette, hogy mindenkor
kész a nadsereg élén hazájáért és kiralyáért
meghálni.

Nem lesz háboru.

BELGRÁD, okt. 12. A szerb skupstina
két napig tartó tanácskozás után 39 szóval 64
ellen kimondta, hogy nem üzen háborut Ausz-
tria-Magyarországnak. (Jól is tették a maguk
bőre érdekében. — A szerk.)

A helyzet Konstantinápolyban.

KONSTANTINÁPOLY, okt. 12. Az ifju
törökök nagybizottsága elhatározta, hogy tiltá-
kozó iratban fog a nagyhatalmak által rende-
zendő nemzetközi konferencia elé járulni. A
helyzet az utóbbi két napban határozottan
rosszabbodott.

**Az osztrák és magyar áruk
bojkotta Konstantinápolyban.**

KONSTANTINÁPOLY, okt. 12. A lapok
folytatják az osztrák és magyar áruk bojkott-

jára irányuló izgató felhívásokat. Tegnap óta
erőszakkal akadályozzák meg a közönségnek
az osztrák és magyar üzletekbe való belépést.
Ezen üzletek emiatt az osztrák-magyar nagy-
követség intervencióját kérték.

A nagyvezir organuina a „Jeni Gazetta”
tegnap egy rendkívül heves cikket közöl Ausz-
tria-Magyarország ellen, melynek az a címe:
„A balkan konföderáció felé.”

Zboray Aladár meghalt.

BUDAPEST, okt. 12. Zboray Aladár, a
„Magyarország” tárcaírója és a kormány pénz-
én főtartott Fiumei Estilap néhány óra
szerződött főszerkesztője ma budapesti lakásán
meghalt. Zboray Aladár néhány nappal ezelőtt
betegedett meg és dacára annak, hogy orvosai
gondosan kezelték, állapota folyton súlyosbo-
dott. Halálát szivizomgyulladás okozta.

Wright újabb felszállása.

LE MANS, okt. 11. Wilbur Wright ma
nagyszabású közönség előtt újból felszállt egy
kísérővel együtt. Egy óra 9 és háromnegyed
percig maradt a levegőben a mivel kísérővel
tett valamennyi eddigi rekordjait felülmul-
ta.

Szociálista tüntetések Aradon.

ARAD, okt. 12. Az aradi szociáldemokra-
ták tegnap délután népgyűlést tartottak az ál-
talános választói jog érdekében. A népgyűlés
után tüntető felvonulást akartak rendezni, amit
a rendőrség megakarván akadályozni, szétker-
gette őket. Többen megsebesültek számos le-
tartóztatás történt.

Párbaj két ügyvéd között.

SZABADKA, okt. 12. Dr. Billitz Hugó
ügyvéd a Közgazdasági Bank ügyésze ma pár-
bajt vívott dr. Weisz Aladár ügyvéddel, mely-
ben az utóbbi életveszélyesen megsebesült.
Dr. Weisz azt állította a napokban egy társa-
ság előtt, hogy dr. Billitz Hugó feleségének
nemrég történt öngyilkosságának oka a férje.
Ezért az utcán inzultálta dr. Weisz, ki azután
fegyveres elégtételt kért.

Letartóztatott munkásvezér.

BUDAPEST, okt. 12. A budapesti rend-
őrség letartóztatta Bayer Károlyt, a munkás-
szakszervezet titkárát, aki a minapi tüntetések-
hez a revolvereket azzal az utasítással osztotta
szét, hogy „lőjétek le a rendőröket.”

A lélegzés

sokkal könnyebb már az első néhány adag
SCOTT-féle Emulsió után is és ez a megköny-
nyebbulés napról-napra növekedik.

Ezen meg ezen tapasztalták ezt az utolsó
32 éven keresztül. Ép ily szembe-
ötölő a javulás az általános egész-
séget illetőleg.

AZ Emulsió vásár-
lásánál a SCOTT-
féle módszer véd-
jegyet — a halászt
— kérjük figye-
lembe venni.

Étvág és álom

visszatér, s az emésztés javul. Pró-
bálja meg és meg fog erről győ-
ződni.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.

Kapható minden gyógyszertárban.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Ma-
gyar borok. Kőbányai polgári sör.

Havi előfizetők felvételnek.

Vendégszobák tengeri kilátással.

Elsőrendű fehérmű uri és női divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag

csak
VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

„DE LA VILLE”
SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

Naponta a hírneves

BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprimás zenekarának hársénye.

Az átutazó és a helybeli magyarság
legnagyobb és legkedveltebb találkozó
helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

A hölgyközönség figyelmébe!

Értesitem Fiume és környékének
úri hölgyközönségét, hogy bécsi bevá-
sárlásomról hazaérkeztem s a **legújabb
modellekkel** és formákkal rendelkezem.
Izléses átalakítások is olcsón teljesít-
tetnek.

WEISS FANNY

Női kalap divatterme
FIUME, Via Andrássy 13 II. emelet.

Jó magyar házikoszt

kapható Fiume Via Germánia 11.
III. emelet O. E.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órákor.

Végeladás.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár
Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű
szalon-irodai s kávéházi széket
s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított
áron ad el.

Globus Hirlapügynökség.
Újság-elárusítás rögtön a
vonatok érkezése után.

Fiume, Vincenzo de Domini utca
(az Europa szálló közelében).

**Fiumei első magyar rizshántoló- és
rizskeményítőgyár részv.-társaság.**

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ

táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkesedik.

VELENCE

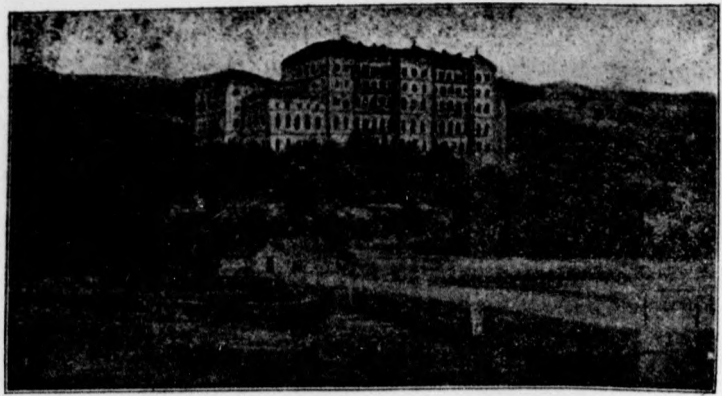
Hôtel Royal Danieli. Elsőrangú ház a Riva Schiavonin. Teljesen újjáalakítva, új fürdő- és toalette-helyiségekkel s remek csarnokkal. Vasuti jegyelárúsító és podgyászszállító iroda a házban.

Grand Hôtel. A Canal Grande legszebb részében, nagy terrasszal, 250 szobával, 30 teremmel, toalette- s fürdőhelyiségekkel. A régi veencei paloták pazar fényével egyesíti a legmodernebb kényelmet. Kitűnő francia konyha.

Hôtel Regina (Rome et Suisse). Gyönyörű fekvéssel, terrasszal, téli kerttel, olvasó és dohányzó termekkel, a melyek mind a Canal Grandera tekintenek. — Felhuzó. — Villanyvilágítás s gőzfűtés minden szobában. Teljesen újjáalakítva. — Mérsékelt árak. —

Viktoria szálló. Központi fekvéssel, 2 percnnyire a Szt. Márk tértől. 200 szoba. — Olvasó s dohányzó terem. — Felhuzó. — Gőzfűtés s villanyvilágítás. — Elsőrendű étterem. — Igen mérsékelt árak. — Omnibus az állomásnál.

Beaurivage szálló és penzió. A Riva Schiavoni a Doge palota mellett. Teljesen ujonnan felszerelve és hosszú tartózkodásokra minden kényelemmel ellátva. — Mérsékelt árak. —

Az új bérlo által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett
THERAPIA PALACE - CIRIVENICÁBAN

kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron. Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényü tengeri fürdő, saját tehenészet, jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

V. évfolyam!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

➔ „A TENGERPART” minden hirdetése eredménnyel jár. ➔

Kiadóhivatal: Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

V. évfolyam!

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.
Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2 a Jellačić kaszárnya mellett.
Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok.
Kőbányai Polgári Sör.
KUMIN FERENCZ vendéglős.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható **CSIZMÁS DEMETER**

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).
és minden drogériában és fodrászüzletben.

Első fiumei magyar kárpitos és diszító

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a legegyszerűbbtől a legmodernebb berendezésig minden nemű kárpitos, diszító és angol börmunkát jutányos árban.

Szives pártfogást kér **Garami József.**
a budapesti Steinschneider udv. szállító cég volt munkavezetője.

NEW-YORK

áruház
FIUME, Via Andrássy I. sz.

az általánosan elismert legolcsóbb bevásárlási forrás férfi és női divatcikkek és rövidáruban.

FERFI RUHÁT VESZ ÉS ELAD és olcsón tisztít s javít szakszerűen férfi- s női ruhát
RADAKOVICS DÁNIEL FIUME Fiumara, a susáki hid mellett.

KORONA VENDÉGLŐ

Tulajdonos: HOPP VINCE.
Az átutazó közönség különös figyelmébe! Kitűnő magyar konyha. Kőbányai világos s barna sör. Tiszta fajborok. Mérsékelt árak.

SAVOY RESTAURANT

Ponte Goldoni — VELENCE — San Marco.

Az előkelő idegenek találkozó helye.

Luncheon és diner fix áron — és étlap szerint. —

Tulajdonos: **Leupold Alfréd.**

A DREMER ANTAL-féle egyesült sörgyárak részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FÓRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jéggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákból érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kivitelű és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákból.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

ELSO FIUMEI RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átvesznek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szives pártfogást kér

H. Schönberg fertiszabó.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet

Nattich: Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle angol különlegességi gyártmányok.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrássy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasút mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felelős szerkesztő: MURAI JENŐ.

NYOMATOTT A QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME